

Ανθρώπινα Δικαιώματα: η Ιδεολογία και η Λογική τους (Ηλεκτρονικό Άρθρο)

Ιστορικό Σημείωμα

Αυτό το ηλεκτρονικό άρθρο δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα Facebook [Με τον Μαρξ Πέραν του Μαρξ](#) στις 29/06/16.

Περιεχόμενο

Ανθρώπινα Δικαιώματα: η Ιδεολογία και η Λογική τους

Το κεφάλαιο δεν μπορεί να υπάρχει και να λειτουργεί χωρίς την αγορά, βασικός μηχανισμός της οποίας είναι ο ανταγωνισμός. Χρειάζεται την ύπαρξη «εχθρού» επί ποινή αφανισμού. Αυτή όμως η διάφανη εικόνα του εχθρού εξέλειπε για πάντα με την κατάρρευση του πρώην «υπαρκτού σοσιαλισμού», επειδή τώρα το πρακτικά οικουμενικοποιημένο μονοκεντρικό παγκόσμιο σύστημα του καπιταλισμού δεν έχει πλέον κανένα «έξω» και άρα δεν είναι πλέον δυνατή καμιά εξωτερική και προβολή μιας εικόνας του εχθρού.

Αφού λοιπόν εξαφανίστηκε η «αυτοκρατορία του κακού», ποιά είναι τώρα το νέο «κακό» (όχι απλώς με την έννοια βίαιων ή άλλων απαράδεχτων ενεργειών αλλά σύμφωνα με την κοινωνική του ουσία);

Είναι οτιδήποτε δεν αντιστοιχεί ή / και αντιπαρατίθεται προς την εξιδανίκευση των «δυτικών αξιών». Και τούτο, επειδή είναι βεβαίως αδιαμφισβήτητο αξίωμα αυτής της ιδεολογίας, ότι η «οικονομία της αγοράς και η αστική δημοκρατία» συνιστούν μια για πάντα το καθεαυτό «καλό» (ή, εν πάσει περιπτώσει, το καλύτερο δυνατόν για την ανθρωπότητα).

Σ' αυτή την ιδεολογία ανήκει επίσης ή κατά κόρον επαναλαμβανόμενη, ταλαιπωρημένη και κακοποιημένη κατηγορία των «ανθρωπίνων δικαιωμάτων», η οποία πλασάρεται ως αντίδοτο του φαντασμαλισμού των αποβλημένων και των χαμένων της παγκοσμιοποίησης. Μετά που ο καπιταλισμός «βομβάρδισε» οικονομικά στη βαρβαρότητα μεγάλα τμήματα του κόσμου, θορυβημένος τώρα, θέλει να βομβαρδίσει και στρατιωτικά στο όνομα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ακριβώς αυτή τη βαρβαρότητα που προκλήθηκε από τον ίδιο, διότι δεν περνά πλέον τίποτ' άλλο από την σκέψη του.

Όμως, τα λεγόμενα ανθρώπινα δικαιώματα, έχουν γενικά νόημα - σύμφωνα με την αστικο-διαφωτιστική προέλευσή τους - μόνο κάτω από τις συνθήκες της «λειτουργούσας» καπιταλιστικής μορφής αναπαραγωγής και της καπιταλιστικής μορφής υποκειμένου. Και με αυτή την έννοια: «άνθρωπος» δεν είναι στην πραγματικότητα τίποτ' άλλο παρά ένα εμπορευματοπαραγωγό και κερδίζων χρήματα ον, το οποίο μπορεί γενικά να κατέχει το στοιχειώδες «δικαίωμα» της ύπαρξης του - ακόμη και αυτό το ίδιο το δικαίωμα να ζει και να έχει την σωματική και βιολογική ακεραιότητα του - μόνο και εφόσον αυτό το ον έχει κάτι, ή τουλάχιστον τον ίδιο τον εαυτό του (και στην ακραία περίπτωση τα όργανά του) να πωλήσει.

Μόνο με αυτή την έννοια μπορεί ένας άνθρωπος γενικά να είναι πλάσμα Δικαίου, δηλαδή κατάλληλος

και ικανός για ανθρώπινα δικαιώματα, πράγμα που του δίνει την δυνατότητα να μπορεί να λειτουργεί μέσα στα πλαίσια των καπιταλιστικών νόμων λειτουργίας, οι οποίοι έχουν ήδη αναχθεί σε φυσικό νόμο της κοινωνίας. Εδώ, το «να είσαι άνθρωπος», δεν εννοείται η σωματική ύπαρξη σου, αλλά απλά και μόνο η ύπαρξή σου ως υποκειμένου της «αφηρημένης εργασίας» και της ανταλλαγής εμπορευμάτων (λέγε: να λειτουργείς μέσα στη σφαίρα πραγματοποίησης της αυτοαξιοποίησης της αξίας - του χρήματος - του κεφαλαίου). Υποβάλλεται ότι ο «άνθρωπος» ήρθε στον κόσμο με αυτή τη μορφή και ότι «ο άνθρωπος» ως άνθρωπος γενικά, μόνο με αυτή τη μορφή μπορεί να παρασταθεί και να υπάρχει, μορφή η οποία, υποτίθεται ότι εγγυάται το καλύτερο (optimum) των δυνατοτήτων ανάπτυξης του.

Σ' αυτό το σκεπτικό, σ' αυτό τον τρόπο θεώρησης, δεν προβλέπεται καθόλου εκείνη η περίπτωση, όπου οι άνθρωποι, γενικά ως άνθρωποι (με τη σωματική τους υπόσταση), θα μπορούσαν να βρεθούν έξω από αυτές τις προϋποθέσεις. Σήμερα όμως, στην πορεία της τρίτης βιομηχανικής επανάστασης που βασιζόταν στην μικροηλεκτρονική και την πληροφορική, εμφανίστηκε ακριβώς αυτή η περίπτωση, και μάλιστα μαζικά και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της γης δεν μπορεί πλέον - όση καλή θέληση και να έχει - να λειτουργεί σύμφωνα με τις καπιταλιστικές νομοτέλειες και έγινε απλά «πλεονάζων». Υποβάλλεται βέβαια ότι αυτή η αποβολή, αυτή η έκπτωση, είναι απλώς ένα παροδικό φαινόμενο. Αλλά ακόμη και οι πιο αγοραίοι ιδεολόγοι των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γνωρίζουν πολύ καλά ότι, εν όψει του τωρινού επιπέδου ανάπτυξης της παραγωγικότητας της εργασίας, δεν μπορεί ποτέ πλέον να δημιουργηθεί, για την πλειοψηφία των «πλεοναζόντων» στις περιοχές της κατάρρευσης, η δυνατότητα καπιταλιστικής αναπαραγωγής τους.

Αυτό όμως σημαίνει ότι γι' αυτούς τους ανθρώπους δεν ισχύουν πλέον οι προϋποθέσεις που εμπεριέχονται στον διαφωτιστικό-καπιταλιστικό ορισμό του ανθρώπου. Άρα γι' αυτούς δεν ισχύει πλέον, σύμφωνα με την βουβή καπιταλιστική λογική, η έννοια-κατηγορία «άνθρωπος», έστω κι αν αυτό δεν λέγεται ή σπάνια λέγεται ανοιχτά, εμπεριέχεται όμως στον ίδιο τον ορισμό. Έτσι, με την έννοια αυτής της βουβής προϋπόθεσης, τα ίδια τα «ανθρώπινα δικαιώματα» οδηγούνται στις παγκόσμιες περιοχές της κατάρρευσης ad absurdum (στον παραλογισμό).

Αυτός τελικά είναι ο λόγος της εμφάνισης του νέου στρατιωτικού δόγματος που έχει σαν σημαία του τα «ανθρώπινα δικαιώματα». Επειδή ο ορισμός του «ανθρώπου» πρακτικά είναι συνδεδεμένος με τα καπιταλιστικά κριτήρια, αυτό σημαίνει, σε περίπτωση αμφιβολίας τότε: το δικαίωμα επέμβασης υπερέχει του φυσικού δικαιώματος ύπαρξης. Οι πόλεμοι της δολοφονικής παγκόσμιας αστυνομίας κάτω από την ηγεσία της μόνης και τελευταίας παγκόσμιας δύναμης των ΗΠΑ, δημιουργούν αντικειμενικά την εντύπωση ενός είδους χημικο-ηλεκτρονικής εξολόθρευσης ζιζανίων και ζωφίων ή ωσάν να πρόκειται για την επέμβαση ειδικών δυνάμεων για την καταπολέμηση δασικών πυρκαγιών, επακόλουθα σεισμών, γενικά φυσικών καταστροφών. Αυτή η πραγματοποίηση του σκοτωμού, εμπεριέχεται ωστόσο στην έννοια των «ανθρωπίνων δικαιωμάτων», αφού ο καπιταλιστικά πραγματοποιημένος άνθρωπος, στην υπόσταση του ως αποβλημένος και έκπτωτος είναι ακριβώς κάτι λιγότερο από ένα πράγμα.

Όσο κι αν αυτή η συνάφεια είναι ακόμη σκοτεινή για τη συνείδηση, τίποτ' άλλο δεν θα μπορούσε να κάνει πιο σαφές, τι σημαίνει, σε τελευταία ανάλυση, «ανθρώπινο δικαίωμα», από τούτο: η κυριολεκτική και μηδενική υποτίμηση και απαξίωση των μη ικανών να πωληθούν, οι οποίοι, ως καμένα πλάσματα, «ενοχλούν» την «δημόσια» εικόνα της δημοκρατικής παγκόσμιας κοινότητας. Πράγματι, δεν είναι τίποτ' άλλο παρά ζώφια, των οποίων η ανθρώπινη υπόσταση κηρύχθηκε άκυρη από τις δημοκρατικές αρχές και τα δημοκρατικά ιδανικά.

Έχοντας τα πιο πάνω κατά νου, γίνεται σαφές πόσο αβοήθητα αφελείς είναι εκείνοι οι ευμενώς

ηθικολογούντες δημοκρατικοί φίλοι της ειρήνης και των ανθρώπων, που προσπαθούν να κριτικάρουν τους βάρβαρους πολέμους της παγκόσμιας αστυνομίας, έχοντας σαν σημείο αναφοράς τα ανθρώπινα δικαιώματα, ή υπερασπίζονται τα θύματα ειδικά στο όνομα της αρχής η οποία τους έκανε θύματα.

Σίγουρα θα ήταν εντελώς λανθασμένο να εντάξουμε την δραστηριότητα των διαφόρων μη κυβερνητικών οργανώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, κάτω από την καπιταλιστική ιδεολογία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άρα να την απορρίψουμε. Με την άμεση παρεμβολή και επέμβαση τους προς όφελος των θυμάτων των πολέμων και των καταδιώξεων, με το θάρρος που συχνά επιδεικνύουν απέναντι στις κυρίαρχες δυνάμεις, συνιστούν ένα σημαντικό φορέα της πρακτικής βοήθειας, όπως επίσης και εμπειρικής κριτικής, κατηγορίας και καταδίκης αυτών των δυνάμεων.

Η εμβέλεια όμως της δράσης τους είναι περιορισμένη. Δεν μπορεί να αγγίξει τις αιτίες της βίας και της καταδίωξης. Το ερώτημα, από που πραγματικά προέρχονται όλ' αυτά τα αρνητικά φαινόμενα, είτε παραμένει στο σκοτάδι, είτε απαντάται έτσι που τελικά να μένει συστηματικά εκτός οπτικής ή κοινωνικό-οικονομική καταστροφική δυναμική της παγκόσμιας οικονομίας της αγοράς στην εποχή της κρίσης.

Αφού αυτές οι οργανώσεις κριτικάρουν τα αποτελέσματα της αιτίας, κατά κάποιο τρόπο, στο όνομα της ίδιας της αιτίας, είναι λογικό να συμπεράνουμε, ότι η ύπαρξη και η δράση τους μπορεί να συμβάλλει – χωρίς να το θέλουν – στη νομιμοποίηση του δυτικού συνολικού ιμπεριαλισμού.

Γενικεύοντας αυτό το σημείο μπορούμε, να πούμε τούτο: εκείνος που διαπιστώνει τα αδιέξοδα και προσπαθεί να βρει λύσεις εξόδου από αυτά τα αδιέξοδα, αναζητώντας αυτές τις λύσεις μέσα στα πλαίσια των ίδιων των αδιεξόδων (που ο ίδιος έχει διαπιστώσει ότι υπάρχουν), λειτουργεί όχι μόνο παράλογα αλλά και άλογα. Λειτουργεί παράλογα και άλογα όχι βεβαίως διότι είναι ο ίδιος παράλογος και άλογος αλλά επειδή ακριβώς είναι παγιδευμένος μέσα στις καπιταλιστικές κατηγορίες και σκέφτεται και λειτουργεί με βάση το δικό τους εννοιολογικό οπλοστάσιο.

Οι ιδεολόγοι των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (όλων των μορφών και αποχρώσεων) δεν έχουν κατανοήσει τον χαρακτήρα της αστικής μορφής Δικαίου γενικά και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ειδικότερα. Αυτά τα δικαιώματα δεν είναι μια υπόσχεση αλλά μια απειλή: αν εσύ δεν είσαι πλέον ικανός να λειτουργείς με βάση τα καπιταλιστικά κριτήρια, δεν είσαι επίσης πλέον ικανός να είσαι πλάσμα Δικαίου και αν δεν είσαι πλέον ικανός να είσαι πλάσμα Δικαίου, δεν είσαι επίσης πλέον ένας άνθρωπος.

Συμπερασματικά:

Η σταυροφορία για τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι – σύμφωνα με τη φύση της – μια εκστρατεία για την καπιταλιστική μορφή του ανθρώπου, την αστική μορφή υποκειμένου, η οποία ορίζεται και νοείται ως η μοναδικά ισχύουσα και έγκυρη. αυτό σημαίνει ότι εμπεριέχει αναγκαστικά μια πρόθεση καταστροφής, εξόντωσης και εξολόθρευσης όλων εκείνων των ανθρώπων (και στην προοπτική της παγκόσμιας πλειοψηφίας), οι οποίοι δεν πληρούν πλέον αυτό τον ορισμό και αποβλήθηκαν εξαιτίας της καπιταλιστικής ανάπτυξης, και γι' αυτό «ενοχλούν» ακόμη και μόνο με την απλή σωματική τους ύπαρξη.

Οκτώβρης 2007

—

Σημειώσεις

1. Όλα τα αποσπάσματα και οι αναφορές από τους τρεις τόμους του *Κεφαλαίου* και τις *Θεωρίες*

για την Υπεραξία είναι από τις σχετικές εκδόσεις της Σύγχρονης Εποχής. Τα αποσπάσματα και οι αναφορές από τα *Grundrisse* είναι από την Γερμανική Έκδοση των Απάντων των Μαρξ-Ένγκελς, τόμος 42. (Dietz Verlag Berlin, 1983). Στα σχετικά αποσπάσματα σημειώνονται στην παρένθεση όπου έγινε κατορθωτό, οι αντίστοιχες σελίδες της Ελληνικής Έκδοσης των *Grundrisse* του Στοχαστή.

2. Όλα τα κείμενα αντλούν ιδέες από το έργο της Γερμανικής Θεωρητικής Σχολής της Κριτικής της Αξίας (*Wertkritik*) όπως έχει δημοσιευτεί στα περιοδικά *Krisis* και *Exit!* και στα βιβλία των Robert Kurz, Norbert Trenkle, Ernst Lohoff και άλλων. Στις περιπτώσεις που γίνεται ελεύθερη μετάφραση άρθρων αυτό δηλώνεται από την αναφορά στον τίτλο «*σύμφωνα με τον Robert Kurz*».

[Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση](#), [Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση](#), [Με τον Μαρξ Πέραν του Μαρξ \(Ιστοσελίδα\)](#), [Ηλεκτρονικά Άρθρα](#), [Δεκαετία 2010-2019](#), [2016](#), [Απροσδιόριστη Τοποθεσία](#)

From:

<https://movementsarchive.org/> - **Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο**
Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:

<https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:digital:metonmarx:humanrights>

Last update: **2025/09/18 10:36**

